

Гравець 1: що з нами станеться
Дуглас Коупленд

Скільки потрібно часу, щоб життя людини повністю змінилося? А кількох людей? А всього людства? Дуглас Коупленд пропонує свій варіант і показує, що може статися лише за п'ять годин.

Рік – бармен-невдаха. Льюк – пастор-утікач. Рейчел намагається знайти когось, хто може стати батьком її дитини. Карен приїхала на інтернет-побачення з Ворреном, який нікому не подобається. Ще є сучасний проповідник, що вміє красиво говорити і спритно виманювати гроші. І є неймовірна, жахлива катастрофа, яку неможливо пояснити з невеличкого коктейльного бару, де зникли Інтернет, електрика і вода. І від усіх небезпек захищають лише поспіхом забарикадовані двері.

За ці п'ять годин герої переосмислять усе своє життя, відкриють у собі нові, ще досі невідомі почуття і, можливо, Бога. Зрештою, що таке Бог для купки людських створінь перед обличчям кінця світу?

Дуглас Коупленд

Гравець 1: що з нами станеться

Шановний читачу!

Спасибі, що придбали цю книгу.

Нагадуємо, що вона є об'єктом Закону України «Про авторське і суміжні право», порушення якого карається за статтею 176 Кримінального кодексу України «Порушення авторського права і суміжних прав» штрафом від ста до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, з конфіскацією та знищенням всіх примірників творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, програм мовлення та обладнання і матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення. Повторне порушення карається штрафом від тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією та знищенням всіх примірників, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, програм мовлення, аудіо -і відеокасет, дискет, інших носіїв інформації, обладнання та матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення. Кримінальне переслідування також відбувається згідно з відповідними законами країн, де зафіксовано незаконне відтворення (поширення) творів.

Книга містить криптографічний захист, що дозволяє визначити, хто є джерелом незаконного розповсюдження (відтворення) творів.

Щиро сподіваємося, що Ви з повагою поставитеся до інтелектуальної праці інших і ще раз Вам вдячні!

Серія «Лекції Мессі»

Лекції Мессі – це щорічний цикл лекцій на політичні, культурні та філософські теми, що проводиться в Канаді. Спонсори лекцій Мессі – радіо СВС, видавництво «Анансі Прес», коледж Мессі при університеті Торонто. Серія була створена на честь вельмишановного Вінсента Мессі, колишнього генерал-губернатора Канади, інавгурація якого відбулася 1961 року і який заснував на радіо форму, де найвидатніші мислителі сучасності могли висловити свою думку щодо найважливіших питань свого часу.

В основі цієї книжки – лекції за 2010 рік, «Гравець 1: Що з нами станеться. Роман за п'ять годин» транслювалася в листопаді 2010 в серії передач «Ідеї» на Радіо СВС. Продюсер серії передач – Філіп Коултер; виконавчий продюсер – Берні Лахт.

Про автора

Дуглас Коупленд – автор міжнародного бестселера «Покоління X» і одинадцяти інших романів, зокрема «Викрадачі жуйки» (The Gum Thief), «Гей, Нострадамусе!» (Hey Nostradamus!), «Нормальних сімей не буває» (All Families Are Psychotic) і «Покоління А» (Generation A). Останній роман став національним бестселером і фіналістом конкурсу Письменницького фонду Канади на найкращий художній твір. Серед документальних творів Дугласа Коупленда: «Маршалл Маклуен» (Marshall McLuhan), «Полароїдні світлини від померлих» (Polaroids from the Dead), «Террі: Життя Террі Фокса» (Terry: The Life of Terry Fox) і «Сувенір із Канади» (Souvenir of Canada). Його книжки перекладені тридцятьма п'ятьма мовами і надруковані в багатьох країнах світу. Дуглас Коупленд також художник і скульптор, дизайнер меблів і сценарист. Мешкає автор у Ванкувері.

Вдячний таким людям за їхню турботу, думку та матеріали:

Турман Аллен

Деббі Одус

Стів Одус

Катрін Бейлі

Ала Баелас

Тім Б'еніосек

Ів Броссо

Джеремі Бай

Ділан Кентвел Сміт

Джоді Кріс

Аем Кроулі

Челсі Дамен

Монік Давіо
Елізабет Девідсон
Антонелла Діфранко
Браян Дрейпер
Елізабет Даллі
Джеймі Ендік
Кевін Еверест
Джон Фогде
Лаура Фоксворті
Лінні Гебікі
Стівен Грей
К. С. Гамфріс
Енн Лоуренс
Джессіка Міллер
Ерік Мортенсен
Кей Мюллер
Саймон Ніксон
Стіві Шліттенгардт
Ірін Зейден
Гонсало Сільва
Мері Сілвер
Марк Стейплз
Аманада Трафаган
Ніколь Вільянуева
Гелена Віссінг
Марія Вікенс
Лаура Вінвуд
Кейт Вулі
Лара М. Цайсес

Ти можеш мати або інформацію, або життя, мати водночас і те, і те
неможливо.

Закон Дага

Година перша

Курс на дирижабль, що палає

Карен

Карен обожнює кросворди, бо тоді час минає швидко. Карен шие клаптеві ковдри й віддає їх благодійним установам, бо вона насолоджується процесом, протягом якого час уповільнюється. Карен дивує, що люди, які рішуче викидають із холодильника прострочені молочні продукти, навіть і не думають позбутися томатної салатної заправки «Kraft Catalina», що може кілька років простояти у дверцятах того ж холодильника. Вона й сама винна в цьому злочині. Карен пригадує, як колишній чоловік, коли між ними все ще було добре, оглядав дверцята холодильника й примовляв: «Господи, Карен, ця пляшечка «Тисячі островів» пам'ятає ще вбивство Кеннеді».

Наразі Карен майже сорок, і досі вона вважала, що нікого більше не знайде, аж ось летить на зустріч із чоловіком, який, сподівається, стане її коханим. Вона сидить в алюмінієвому фюзеляжі, що летить, розсікаючи повітря на схід, на висоті вісім кілометрів над озером Верхнім. Їй трохи спекотно, тож вона розстібує два гудзики на сукні, сподіваючись, якщо це і побачать, то за шльондру її не вважатимуть. «Чому, – майнула в неї думка, – мене так хвилює, що мене вважатимуть хвойдою? Але ж хвилює». Тут вона пригадала, що сьогодні кожен має фотоапарат, і будь-хто може її сфотографувати. Ох уже ті фотоапарати! Маленькі яскраві блакитні віконечка, які вона завжди бачить зі свого місця в задньому ряду в аудиторії школи Кейсі, мерехтлива сапфірова матриця спогадів, які, ймовірно, ніколи не переглядатимуть, бо люди, що записують виступи учнів музичної школи, записують ще багато чого, й у житті не вистачить часу переглянути навіть дрібку тих записаних спогадів. У кухонних шухлядках повно забутих карток пам'яті. Незагострених олівців. Нотатників, подарованих агентами з нерухомості. Рекламок стоматологів. Така шухлядка – капсула часу. «Усе, що ми лишаємо по собі, пересуваючись із кімнати в кімнату, – лузга», – міркує Карен.

По той бік проходу, за ряд попереду Карен сидить хлопець-підліток, і під час рейсу він уже кілька разів озирнувся на неї. Карен тішить думка, що він може вважати її гарячою штучкою, – аби тільки не «гарячою матусею», – але вона чудово знає, що в кишені сорочки цей сексуально стурбований хлопець тримає якийсь невеличкий гаджет, здатний помічати гріхи, і чекає не дочекається, коли Карен розстебне ще кілька гудзиків, або поколупає в носі, або утне іще якийсь дурний вчинок із тих, що раніше вважалися особистими, дурний вчинок, який врешті-решт опублікує на сайті з прикольними фотками поруч зі світлиною команди бейсболістів, на якій одного гравця аж зігнуло від блювоти, або ж на сайті з відеороликами, де підлітки, які геть не мають уявлення про причини та наслідки, стрибають із дахів будинків на трампліні й гинуть.

Хай ім грець, тим сучасним технологіям. Карен крутить гудзики. У шлунку бурчить. Правий бік літака занадто яскравий, вона дивиться у хвіст і пригадує старий фільм, у якому пасажири «боїнга-747» зникли просто посеред польоту, за винятком п'ятьох, які спали й саме тому не зникли. У тому фільмі від зниклих пасажирів лишився тільки одяг на кріслах. Думки Карен летять далі. Що відбудеться, якщо хтось зникне, розчиниться? Одяг точно лишиться. Але нікуди не подінуться й такі речі, як-от шиньйони, перуки, прикраси... список можна продовжувати... зубні вініри, коронки, електрокардіостимулятори, металеві штифти, що лишилися після операцій на кістках... думки не зупиняються... ну, якщо вже йдеться про неприємне, то неперетравлена їжа і – стривайте – вона щойно усвідомила, волосся також лишиться, бо поліцейський у телешоу сказав, що волосина не містить ДНК, цей привілей мають лише волосяні фолікули. До речі, що там із кістками? Кістки складаються з карбонату кальцію, хімічної речовини, про яку Карен нічого особливого не знає; кістки теж мусили б лишитися – може, не кістковий мозок, але... але стривайте, Карен десь читала, що на кожну клітину людського тіла припадають десять інших організмів, як-от бактерії, віруси та грибки. Вони також лишаться разом з одягом. Тьху. Ваше тіло навіть не тіло – це екосистема.

Карен іде ще далі... А як щодо води? Вода – це ж просто вода, вона не та речовина, що робить Карен Карен, тож увесь одяг та інша гидота на сидіннях «боїнга» буде мокрою. Тож виходить... А інші клітини тіла? Як їх можна класифікувати: Карен та не-Карен? Яйцеклітини точно лишаться, бо вони лише наполовину Карен, не стовідсоткова Карен, містять лише половину її ДНК. Стривайте – знову це слово, «ДНК»... ДНК. Якби Карен зазирнула в якусь клітину, скажімо, клітину шкіри, вона б усвідомила, що лише її ДНК і є нею. Решта – це білки, жири, ензими, гемоглобін і...

...і тут Карен ясно побачила свої мокрі рештки на сидінні «боїнга». Над ними піднімалася істота, схожа на привида, тонка, як павутинка, довга, як колготки, і складалася вона тільки з ДНК Карен – це єдине, що вона чесно могла назвати собою. Колготки! Навіть не колготки, бо всі ці ДНК, вилучені з її клітин, не поєднуюватимуться між собою – всі її ДНК висітимуть хмарою дрібного порошку завбільшки, може, з апельсин. І тут Карен соромиться, бо думає, як же мало того, що відрізняє її від інших людей – дрібка пилу. Як же банально, забобонно, у дусі східних релігій. Утім... це те, що є нею чи то будь-ким із нас. Пил. Тож нехай хтось порадить усім цим християнським фундаменталістам, що чекають на вознесіння, залишити кілька відер і швабр тим, хто лишається після них.

Карен вигулькнула зі своїх фантазій. Сусід через одне місце дивився документальний фільм на каналі «Діскавері», у якому розповідалося про те, як більші переслідують, вбивають та ідять менших. «Аеробус 320» натружено гудів. Карен замислилась, яким же буде Воррен. Із Ворреном вони познайомились по Інтернеті, і тепер він зустріне її в коктейльному барі готелю «Камелот» в аеропорту Торонто. Коктейльний бар! Як непристойно і як чудово – та найкраще з цього те, що це ні до чого не зобов'язує. Якщо між ними з Ворреном проскочить іскра, можна зняти славнозвісні номери на верхньому поверсі. Якщо ніякої іскри не буде, то дорога прямісінько до аеропорту й назад додому. «Природа, – міркує Карен, – дуже жорстока, але й дуже раціональна, що створила ту іскру». Ану ж іскри таки не буде: Воррен їй подобається, але лише подобається – симпатія без іскри? Зовсім не так працює, еге ж? Такий собі принизливий вибір м'яса на ринку.

Карен повертається до ілюмінатора, помічає пилінку й роздумує: «Чудово було б, якби зорі вдень ставали чорними – небо вкрите цяточками, немов перцем присипане! На півдні видно скибочку місяця. Уявити тільки, підводиш очі й бачиш вогняний місяць!» Уперше за багато місяців Карен відчуває, що її життя – справжня історія, а не просто низка подій,

записаних у щоденник, – фальшива лінійність, накладена на хаос у спробі людства знайти сенс у своєму непевному існуванні тут, на Землі. Карен міркує: «Наше прокляття як людей у тому, що ми опинились у пастці часу; наше прокляття в тому, що ми змушені інтерпретувати життя як послідовність подій – історію – а коли не можемо усвідомити, що ж є нашою особистою історією, чуємося так, ніби заблукали».

Це не для Карен, не сьогодні. Стурбований тинейджер по той бік проходу ніби непомітно піднімає свій айфон і ніби непомітно фотографує Карен, тож Карен показує на камеру середній палець. Вона знову чувається юною. Аж раптом вона переживає дежавю; дивно, бо навряд чи колись була в неї така місія, як-от зараз. Але дежавю минає, і Карен лишається гадати, яким би було життя, якби в ньому не було нічого, крім дежавю – якби відчувалося, що життя весь час повторюється. Якось вона читала про людину, що мала такий розлад через ушкодження частини мозку, яка диктує людині відчуття часу. Невже оце і все, чим є час – наше сприйняття того, як швидко він минає чи не минає?

Тут літак починає повільно спускатися в напрямку аеропорту. Капітан повідомляє, що вони прибудуть на п'ять хвилин раніше. Карен охоплює нетерплячка, яка буває вранці на Різдво, божевільне, вібруєчне знання, що під ялинкою лежать загорнуті іграшки, хоча в цьому разі ялинкою можна вважати коктейльний бар у готелі аеропорту, а іграшкою в коробці – Воррена. «Оце б мені сподобалося, – міркує Карен. – Щоб кожна мить мого життя відчувалася як різдвяний ранок».

Роздратована стюардеса наказує Карен підняти спинку крісла, бо літак іде на посадку. «Докучлива корова». Карен вирішує помучити стюардесу, відтягуючи до абсолютно останньої миті. Вона пристібає пасок і думає про Воррена. Що вона знає про цього чоловіка? Тільки те, що він сам визнавав потрібним про себе розповісти, і те, що вона сама йому приписала, завдяки швидким-але-не-занадто-швидким-аби-не-здатись-невротиком відповідям на її імейли, імейли, у яких вона описала свою роботу (секретаркою у трьох психіатрів, справді божевільного тріо), дочку (Кейсі, вередливу п'ятнадцятирічну скрипальку), колишнього чоловіка (Кевіна, виродок; принаймні не проти платити за навчання Кейсі в коледжі) і... що ще розказати після цих головних штрихів? Нам бракує того, що вельми швидко робить нас особистостями; усі ми маємо значно більше спільного, ніж не спільного. Коли Карен почала працювати на лікарів Марша, Веллеслі і Ямато, вона гадала, що отримає нехай і нездорове, але задоволення від переписування нотаток лікарів після сесій – це ж весело, спостерігати, як люди по-царському псують своє життя. Спочатку воно й було добре, чи радше: «Любий Воррене, спочатку було добре – та раптом все перестало здаватися таким уже й цікавим, серед самогубств, агресивної поведінки, виснаження і передозування наркотиками з'ясувалося, що існують лише кілька варіацій божевільня, чи то нетипової поведінки: параноя, аутизм, депресія, тривожність, obsесивно-компульсивний розлад, синдром дефіциту уваги і гіперактивності та ще розлади, викликані пошкодженням мозку і старістю, – ну, ти розумієш. Після всіх тих книжок Олівера Сакса [1 – Олівер Сакс – американський невролог і нейропсихолог, письменник і популяризатор медицини, автор кількох популярних книжок, у яких описує історії своїх пацієнтів.] і онлайн-конференцій TED здається, що божевільня – штука чудернацька, кумедна й навіть приваблива. Повір, усе зводиться до того, щоб змусити людей сидіти на препаратах і не нервувати, коли гіперактивна особа грюкає ногами по столику в приймальні, на якому лежить купа старезних журналів «Стиль».

У відповідь Воррен зізнався, що колись уважав цікавою професію священника, бо тому доводиться вислуховувати схожі оповідки про темний бік людей, а тоді добряче обміркував і вирішив, що історії ті не тільки брудні, а й нудні, та й слухати треба про ті самі сім гріхів знову й

знову, і сидітимеш ти собі в сповідальні, розгадуватимеш sudoku й молитимешся, щоб хтось винашов новий гріх, аби життя стало цікавішим.

«Sudoku? Обожаю sudoku», – відповіла Карен. Ворренові теж подобалось. Відтоді й виник між ними зв'язок.

Воррен: Карен очікує побачити чоловіка футів шести, з волоссям, що рідіє, але все ж таки з охайною стрижкою, більш-менш вродливого – вродливого настільки, щоб бути сексуальним, але не настільки, щоб тримати Карен у постійній напрузі, коли поруч офіціантки, секретарки чи студентки. «Стривай... Чому це я себе дурю?» Чоловік заходить до книгарні й переглядає книжки про самотність, і на нього кидаються всі жінки в крамниці. Якщо книжки про самотність бере в руки жінка, книгарня порожніє. Байдуже, якого там чоловіка ви обговорюєте, єдина риса, яка приваблює в ньому, – наявність пульсу. Дивно, але той факт, що Карен розлучена й має дочку, полегшує їй знайомство з новими чоловіками – принаймні онлайн. Коли тобі за тридцять, неодмінно починаєш щось втрачати. Діти дозволили Карен знаходити спільну мову з чоловіками, що самі виховують дітей, не маючи дітей, говорити на цю тему неможливо. Розлучення, чи то розпач, у який після нього занурюєшся, пропонує ще одну спільну тему, невідому хронічно неодруженим.

Карен знає, що має вигляд молодший, ніж на сорок. Може, на тридцять шість – чи на тридцять чотири, якщо мала б проблеми з випивкою. На світлинах Воррена – а таких було лише дві (чи не мусять тут пролунати тривожні дзвіночки?) – трохи засмучений чоловік, і вигляд у нього якийсь дешевий. Важко уявити, як він натискає на педаль газу свого «форда» «Рейнджер» 2009 року, який можна побачити на третьому зображенні, що він прислав, – на світлині, де немає жодної людської істоти. «Будь ласка, Боже, нехай Воррен не буде дешевим. Я надто молода, щоб обговорювати купони на знижки».

* * *

Виходячи з літака, Карен милується демонстрацією статусу в салоні літака: фольга від сніданків і книжки Дена Брауна в м'яких обкладинках на сидіннях економ-класу, примірники «Економіст» та «Атлантик» у бізнес-класі і, звісно, люди похилого віку та інваліди, покинуті на айсбергу, які виходять у самому кінці.

Згодом, проходячи повз конвеєрну стрічку видачі багажу і маючи тільки ручну поклажу, Карен усвідомлює свою перевагу, і не сказати, щоб їй це не подобалося. «Ми заздримо людям, які подорожують без речей, чи не так?» Біля стрічки конвеєра на самісінькому виході стоїть групка священників, і думки Карен повертаються до семи смертних гріхів, вона замислилася, чому заповідей десять, а гріхів лише сім. За дві тисячі років можна ж було синхронізувати такий стан речей. Вона проминула тинейджера – майбутнього порнофотографа, який летів із батьком і сестрою. Хлопець підморгнув Карен, а вона розсміялася і вийшла крізь автоматичні двері. Дош припинився, стоянку таксі залило сонцем. «Який прекрасний день! Так, сер, ніщо не зіпсує такий гарний день, як сьогодні».

Курс на дирижабль, що палає.

Бульбашка гарного настрою в Карен луснула, шойно вона сіла в таксі й повідомила водію, що хоче дістатись до найближчого готелю «Камелот». Водій розлютився, що це не тривала, соковита подорож до центру міста. Його приятель в іншому таксі опустив вікно, й Карен зрозуміла, що її добре ім'я було безжально спаплюжене якоюсь мовою, де всі слова звучали як «бу-ба-лу». Шість хвилин по тому автівка висадила її перед будівлею

коктейльного бару готелю «Камелот», пошарпаним бетонним супутником головної споруди готелю, що нагадувала більше третьокласний ресторан у четвертому за розміром місті Болгарії. Таксі зірвалося з місця, не встигла Карен і дверцята зачинити. Вона вирішила вважати інцидент кумедним, а не прикрим. Інколи життя не лише вибору, до того ж на неї чекає подарунок під ялинкою.

Рік

Рік зупинився, прислухаючись до голосу в голові. Тридцять сім років слухання свого внутрішнього голосу не привели ні до чого, крім банкрутства, самотності й куперозу, від якого обличчя здавалося перманентно обгорілим, червоним, як у п'яниці, – чи то радше віскі робило його обличчя червоним, як у п'яниці; саме внутрішній голос і запропонував йому випити віскі: «Ну ж бо, Ріку, ти на це заслуговуєш, брате! Сьогодні ти посадив сорок футів живоплоту з жовтого кедра!» Та Рік цього голосу більше не слухає. Тепер він слухає інших людей, бо працює в барі й люди розповідають йому геть усе: про скасовані відпустки на Бермуди, мрії про зміну статі, про грубих матерів, що лаються, як вантажники, про жах, який наводять північнокорейські ракети. Люди розповідають Ріку всю правду про себе, бо Рік працює в барі готельного аеропорту і тому у всесвіті своїх відвідувачів є явищем тимчасовим і одноразовим. Більшості барменів доводиться вислуховувати брехню про життя своїх постійних відвідувачів, але в барі аеропорту завсідників не буває – лише любителі перехилити келих без коріння і тимчасово без гальм. Рік так і бачить себе золотистим лабрадором, біля нього на вулиці зупиняються люди й дають волю своєму спонтанному асоціативному мисленню: «Ой, та ти ж наймиліший песик у світі! Слухай, мене тут застукали на крадіжці зі складу й звільнили, але дружині я сказати цього не можу, пояснив, що виперли, бо чіплявся до начальства. Гей, іще горішків? Ще мисочку з цілими кеш'ю, а то тут самі крихти лишилися?»

От якби одного дня увійшов чоловік і зізнався, що то він викрав Ріків пікап з усім сільськогосподарським реманентом, але Ріку добре відомо, що найвірогідніше цього не станеться, і якщо бути чесним, пропив він свою кар'єру ландшафтного дизайнера, як і всі заощадження і право бачитись із дитиною, і лишилися у нього червоний ніс і темна аура, що відлякує жінок, яким він міг би сподобатись, уже років десять, попри те, що протягом цього занепадницького періоду життя він навчився слухати, а жінки обожують, коли їх слухають. Принаймні так вважають.

Ну і грець із ним. Наразі Рік – людина безтурботна. Майже. Утім, час від часу він міркує, чому це ми на сімдесят із гаком років ув'язнені у своїх тілах і не можемо хоча б разочок, скажімо, припаркувати своє тіло десь у печері та хоча б п'ять хвилиночок вільно політати, не відчуваючи тяжіння землі.

Принаймні музика дозволяє нам утекти зі свого тіла – по-своєму. Рік із ностальгією згадує піаніста Ленні, якого звільнили два тижні тому за те, що сам вигадував слова до пісень, які грав у барі. Рік до цього звук, а от патронові не сподобалося. Коли керівник зробив Ленні третє й останнє зауваження, той відповів:

– Слова пісні важливі лише до певного моменту. Ви можете навіть не пригадувати слова улюбленої пісні, саме тому вона вам і подобається – бо вашому мозку подобається вигадувати власні слова, щоб заповнити пропуски. Гарна пісня змушує створювати власні слова.

- Ленні, це ж кляті «Бітлз» співають кляту «Yesterday». Не потрібно вигадувати слова до найвідомішої пісні за всю історію.

- Я вкладаю в пісню себе. Я митець. Люди, що слухають пісні, схожі на людей, що читають романи: на кілька хвилин, на кілька годин приходить хтось інший і викрадає частину твого мозку, відповідальну за мислення. Гарна книжка чи пісня змушують внутрішній голос замовкнути й самі беруться за кермо. Якщо відповідальність бере митець, ти на короткий час стаєш вільним, полишаючи своє тіло й перетворюючись на когось іншого.

Відолаха Ленні, тепер він безробітний, але Рік запам'ятав його слова про полишення тіла на короткий час - пам'ятає, як вони йому сподобались, - і на згадку про Ленні ставить диск Майлза Дейвіса, музику без слів. Замість того щоб вигадувати слова до музики, тіло вигадує до музики емоції.

Рік помічає кілька скалок від пляшки шардоне з Південної півкулі, яку розбив ще позавчора. Він нахиляється підібрати і пригадує сьомий день народження Тайлера: як вони сиділи з сином у його кімнаті у фортеці, змайстрованій із ящиків з-під віскі, ковдр і подушок, як світили ліхтариком крізь пальці, як він намагався переконати сина, що люди зроблені з крові. Він сумував за тими добрими днями, з ніжністю думав про ті нечасті ранки, коли він дивом не страждав від похмілля, коли голова здавалася будинком наприкінці весни, з розчиненими вікнами та дверима. Як же він шкодує, що перевернув ту сувенірну пластикову чашечку з Аладдіном, повну шардоне за 8,99 доларів того вечора, коли колишня дружина, Пем, дозволила йому побути з Тайлером, а сама пішла на дівич-вечір до сестри. Половина пляшки органічного засобу для миття посуду, шість рушників, усе вимито й двічі витерто, та ледь вона переступила поріг, як приюхалася й заявила: «Все, невдахо. Це був твій останній шанс. Геть. Негайно».

На щастя, люди нечасто розповідають Рікові про свої мрії - про що мріють зараз, про що мріятимуть решту життя. Ми завжди чуємо: «Іди за своєю мрією», та що як мрія нудна? Мрії більшості людей нудні. Що як ти мріяв продавати смажену кукурудзу і пішов її продавати? Невже це означає, що втілив у життя свою мрію? Чи все одно люди вважатимуть тебе невдахою? І як довго ти будеш щасливим, роблячи це? Мабуть, недовго, та тоді вже запізно буде починати щось інше. Тобі хана. Тепер Рік вірить, що мати маленьку досяжну мрію - це дуже добре. Сам Рік має таку маленьку досяжну мрію, от тільки ніхто, крім нього, про неї не знає. Він збирається витратити 8500 доларів, що накопичив, відколи почав вести тверезе життя, і витратить він їх усі до копійки на систему семінарів із розстановки сил Леслі Фрімонта. Напориста реклама Леслі Фрімонта по телебаченню обіцяє Силу! Контроль! Гроші! Друзів! Кохання!.. Усе те, чого наразі не має Рік.

«Містере, ти не можеш так просто лишити цей світ. Ти не можеш так просто вбити себе. Це не вихід. Ти мусиш змінити своє життя. Ти занепокоєний. Тебе непокоїть, що ти ніколи не змінишся. Тебе непокоїть, що ми ніколи не зможемо змінитись. Не зможеш?»

Я зможу!

Містере, я тут, щоб поговорити з тобою про те, як змінити твоє життя й самого тебе. Як зробити вибір і змінити ту людину, якою ти є. Ти станеш іншим. Твоя поведінка стане іншою. Твоє мислення стане іншим. Люди спостерігатимуть за тим, як ти змінюєшся, і сприйматимуть світ по-новому, як ти. Ти станеш учителем самому собі. Ти готовий змінитись, приєднатись до нас, стати частиною "Що далі"?

Так!

Чи відродження варте твоїх зусиль?

Так!»

Відродження варте 8500 доларів, і Рік витирає пивні кухлі й пригадує, як ходив дивитися гру футбольної команди Тайлера і зробив помилку, поділившись із Пем своїм ентузіазмом щодо Леслі Фрімонта. Вона пирхнула: «Господи, Ріку, лише невдахи приймають рішення, коли все погано. Змінювати життя потрібно тоді, коли все йде гладенько».

Типова Пем, так вона дивиться на світ. А от Леслі Фрімонт вважає, що немає нічого такого, що б зробила людина, що не вважатиметься людським або величним: пристрасть, злочин, зрада, вірність. Леслі Фрімонт пропонує своїм послідовникам пригадати хоча б один вчинок, який могла б зробити людина і який би вважався нелюдським. Такого не існує; щойно людина щось робить, цей вчинок стає людським. Леслі Фрімонт каже, що всім відомо, що роблять собаки: вони гавкають, збиваються в зграї, крутяться на місці перед тим, як влягтися спати. Леслі Фрімонт каже, що всім відомо, що роблять коти: вони труться об ноги, коли хочуть поласувати тунцем, і впадають у транс, побачивши мотузку. А люди? Люди особливі, бо вони можуть робити все. Не існує такої емоції, яку б переживала інша істота на землі і яка б не відома була людині. Леслі Фрімонт стверджує, що це робить нас божественними, і Леслі Фрімонт може допомогти Рікові долучитися до всього цього.

У Ріка в голові паморочиться, бо Леслі Фрімонт незабаром буде в цьому самому готелі; увійде в цей самий коктейльний бар. Леслі прямує сюди, бо сусід Ріка знизу, Людина Дощу, дізнався, що Леслі проводить у місті семінари, відшукав адресу штаб-квартири Фрімонта в Інтернеті й умовив Леслі заскочити сюди по дорозі в аеропорт – місія: зустрітись зі Звичайною Людиною, щоб зробити світлину.

Рік і сам відстежив би Леслі, та його комп помер сто років тому, і тепер стоїть на балконі, обростаючи пташиним послідом і брудом. Мертва клавіатура прикриває відерце білкового порошку на кухонному столі, бо оригінальне пластикове віко вже давно було принесене в жертву ротвейлеру Людини Дощу, перетворившись на фрізбі; ікла собаки перетворили це віко на пожоване червоне мереживо, і Рік міркував собі: «Ну, Ріку, де та мить, коли від тебе відвернулася удача? Де та мить, коли твоє життя перетворилося з оповідання на застереження? Життя людей не мусить мати забарвлення моралі – воно мусить бути оповіданням без моралі, розказаним заради задоволення».

Утім, система семінарів із розстановки сил Леслі Фрімонта може позбавити життя Ріка пафосу, і Леслі може прибути будь-якої миті. Ріку це відомо, бо прес-секретар Леслі, Тара, телефонувала, щоб повідомити, що Леслі бажає особисто потиснути руку Рікові й сфотографуватися з ним під час передавання 8500 доларів готівкою. Рік почуввається майже так, як тієї миті, коли пригубив третю чарку, й саме ці емоції він волів би відчувати будь-якої миті життя: загострене відчуття, що будь-якої хвилини може статися що завгодно – що бути живим важливо, бо саме тоді, коли ти найменше цього очікуєш, ти можеш отримати саме те, чого найменше очікуєш.

* * *

Рік звертається до жінки:

– Ми де? У фільмі Боба Гоупа?

Жінка в барі, гарненька мініатюрна брюнетка, піднімає на Ріка очі.

- Дуже смішно. Хіба дівчині не можна замовити «Сінгапурський слінг»?

- Мушу подивитися рецепт у книжці.

- Не варто. Я пошукаю на мобільному. Стривайте... так... потрібна одна унція джину, пів унції чері бренді, чотири унції ананасового соку, сік половини лайма, чверть унції куантро, чверть унції бенедиктину, третина унції сиропу гренадіну й краплинка ангостури.

Рік дивиться на жінку.

- Ви прийшли на побачення, про яке домовились по Інтернету, еге ж?

Відвідувачка схиляє голову набік:

- Любий, а ти кмітливий. Звідки ти дізнався?

- Це завжди видно. Ви звідки?

- Із Вінніпега. Ти не відповів на моє питання.

- Гаразд, раз питаєте, відповідаю. Я здогадався, що ви приїхали на Інтернет-побачення, бо елегантно влаштувалися на барному стільці, а дівчиною в пошуках чоловіка вас не назвеш. Такі жіночки ніколи не сидять за столиками, бо там здаються сумними та пригніченими, тільки на барному стільці - особливо, якщо мають такі гарні ніжки, як у вас, хочу додати, - ніби звертаються до нових відвідувачів: «Агов, познайомимось?» А ще у вас дуже маленька сумочка, що означає, ви навряд чи зупинились у цьому чи іншому готелі.

Жінка цікавиться:

- І чим закінчуються такі побачення?

- Або всім, або нічим. Середини немає. Або між вами проскакує іскра, ви йдете звідси, піднімаєтесь у номер, або хвилин сорок п'ять ніяково розпиваєте пляшку суму, а тоді той, хто лишається, замовляє ще кілька чарок, а інший летить додому.

- Сподіваюся, пляшка суму на мене не чекатиме.

Рік обводить поглядом кімнату: сірі тканини, недоладні меблі. Очі зупиняються на неймовірно привабливій молодій жінці, - дев'ятнадцять? - яка сидить за столиком навпроти барної стійки, нашвидкуруч перетвореним на найнезручнішу Інтернет-кабінку у світі. За перегородкою лежить подовжувач, примотаний скотчем до прадавнього північнокорейського монітора, поруч із яким стоїть процесор, усе це затіняє запорошений фікус. Комп'ютер красуні видав звук, який можна почути тільки біля ігрових автоматів у казино: «дзін-дзін-дзін». Та не встиг почати, як замовкнув.

- Повторити імбирний ель? - гукає Рік.

Дівчина підводить на нього байдужий погляд.

- Ні. Я добре гідратована.

Жінка піднімає брови:

- Ні, я добре гідратована?

- Дивна вона, ця міс Імбирний Ель. Ніби байдужа, та не зовсім. Ніби їй чогось бракує.

- Відшила тебе?

- Для мене вона замолода, красно дякую. І вона не з тих, до кого можна так просто підкотити.

- Занадто чиста для цього світу?

- Я вас прошу! Така красуня в цьому барі - це виклик законам фізики.

- Дякую, що дозволив відчути себе привабливою.

- Ви знаєте, про що я.

Вона кивнула. Вони з Ріком перевели погляд на єдиного іншого відвідувача - психа на вигляд, який колись, певне, грав у хокей на вихідних, але з часом погладшав і наразі перебуває десь на півдорозі між Вільямом Гертом і Жераром Депардье. Виспатись йому б точно не завадило.

Рік відчув, що вони з цією жінкою обоє перебувають у стані бойової готовності, чогось із нетерпінням чекають. Рік поглянув на годинник.

- Схоже, ти на когось чекаєш,- зауважує жінка.

- Власне, так і є.

- Справді? На кого?

- Скоро самі побачите.

- Я побачу? Це хто, Джордж Клуні? Чи Різ Візерспун на чолі ляльок із «Маппет-шоу»?

- Хтось, кого ви впізнаєте.

Жінка заінтригована.

- А ти серйозно.

- Так.

- Ха. І коли з'явиться твоя знаменитість?

- Будь-якої миті. А ваш містер Інтернет?

- Будь-якої миті.

Відчуваючи неминучу появу Леслі Фрімонта, Рік відчувається вільніше, кидає фразу:

- Знаєте, я сьогодні багато думаю про час.

- Невже?

- Так. Хіба не круто було б,- продовжує він,- якби час зупинився просто зараз?

- Тобто якби час зупинився?

- Ну, скажімо, так. Яюсь я був в Англії, возив батька побачитись із бабусею, вона помирала від емфіземи. Тож одного ранку ми сіли в потяг, що прямував кудись із Лондона й раптом зупинився, і наш вагон наполовину опинився в тунелі, тоді машиніст вимкнув двигун, й оголосили, що ми мусимо посидіти дві хвилини в тиші, й усі замовкли і дивилися на свої коліна, навіть футбольні хулігани зі своїми мобільними - таке враження, ніби всесвіт раптом вимкнувся, і світ став майже святим, ніби життя раптом стало релігійним, але релігійним у гарному сенсі, й усі несподівано стали кращою версією себе.

Жінка придивилася до Ріка.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=51571076&lfrom=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

1

Олівер Сакс - американський невролог і нейропсихолог, письменник і популяризатор медицини, автор кількох популярних книжок, у яких описує історії своїх пацієнтів.